

Innhold

Forord.....	11
Del I Introduksjon til CritLit-prosjektet. Prosjektets teoretiske og metodiske basis	13
1. Introduksjon til CritLit-prosjektet – teori og tidligere forskning	15
<i>Aslaug Veum</i>	
Innledning	15
Kritiske perspektiver i læreplanen.	17
Det teoretiske grunnlaget for CritLit-prosjektet	18
Forskning på kritisk literacy.	24
Kritisk literacy i norsk skolekontekst – CritLit-prosjektets bidrag.	28
Referanser	30
2. CritLit-prosjektets forskningsdesign og empiriske grunnlag.	35
<i>Gunhild Kvåle og Aslaug Veum</i>	
Prosjektets målsettinger og problemstillinger	35
CritLit-prosjektets metodiske tilnærming	36
Steg 1: Identifisering av eksisterende undervisningspraksiser for kritisk literacy.	40
Steg 2: Framgangsmåte i utviklingen av nye arbeidsmåter og læringsverktøy	44
Steg 2: De fire utviklingsrundene	48
Steg 3: Frambringelse og implementering av ny kunnskap	73
Diskusjon av forskningskvalitet og begrensninger	75
Referanser	77
Del II Kritisk literacy i klasserommet. Et knippe delstudier fra CritLit-prosjektet	81
3. Multimodalitet, identitet og kritisk literacy. Produksjon av alternative selvframstillinger i klasserommet	83
<i>Marthe Øidvin Burgess</i>	
Innledning	83
Identitetskonstruksjon og kritisk literacy.	84
Materiale og metode	87

Analyse av elevenes identitetskonstruksjon og fortolkning.	89
Alternative selvframstillinger som multimodal motstandskraft	97
Avslutning.	99
Referanser.	100
4. Multiple tekster som metode for kritisk tekstarbeid.	103
<i>Anders Eilertsen og Aslaug Veum</i>	
Bakgrunn og aktualisering	103
Forskning på multiple tekster	104
Kritisk analyse av hvordan sosiale deltakere framstilles i tekst.	106
Forskningsdesign, data og metode	107
Datainnsamling og analyseprosess	110
Analyse av lærerintervju og elevsamtaler.	113
Funn til diskusjon	122
Referanser.	125
5. Kritisk literacy og digitale medieteknologier. Kritisk arbeid med virkelighetsversjonene til Google Images og Getty Images	127
<i>Gunhild Kvåle</i>	
Innledning	127
Kritiske perspektiver på semiotiske teknologier og digitale bilder.	129
Material og metode	133
Kritisk tekstarbeid med digitale teknologier for visuelle bildesamlinger . . .	133
Diskusjon: Kritisk literacy og digitale bildesamlinger virkelighetsversjoner	141
Avslutning.	143
Referanser.	144
6. «Det er viktig at vi skal oppfatte dem som et miljøvennlig selskap.» Utpakking av relasjonen mellom tekst og kontekst i kritisk literacy-undervisning	146
<i>Ingrid Ertzeid og Anne Løvland</i>	
Innledning	147
Bakgrunn	148
Den viktige konteksten	149
Metode og datamateriale	152
Elevenes skriftlige refleksjoner til oppgavens første del.	157
Hvilke innsikter har vi fått?	163
Oppsummerende refleksjoner	165
Referanser.	166

7. Fra grønn markedsføring til multimodal antireklame. Ungdomsskoleelevers arbeid med digital tekstskaping og kritisk redesign	167
<i>Kirsten Linnea Kruse, Aslaug Veum og Marthe Øidvin Burgess</i>	
Bakgrunn for studien og tidligere forskning	168
Metode, empiri og gjennomføring av undervisningsopplegg	173
Kategorier, teoretisk rammeverk og framgangsmåte for analysen	176
Analyse av mønster i det helhetlige materialet av antireklamer	178
Analyse av tre utvalgte antireklamer	180
Elevrefleksjoner om påvirkningskraft.	186
Drøfting og konklusjon	187
Referanser	189
8. Elevers metaspråk for visuell analyse	191
<i>Marthe Øidvin Burgess</i>	
Innledning	191
Metaspråkets relevans for kritisk literacy	192
Sosialsemiotikk og kritisk teori som utgangspunkt for et metaspråk	193
Avgrensning av analysebegreper til klasserommet	194
Materiale og analysemetode	196
Analyse av elevsamtalene: Utviklingsrunde 1	200
Analyse av elevsamtalene: Utviklingsrunde 4	203
Hva forteller funnene om elevenes utvikling av metaspråk?	208
Metaspråkets rolle i utvikling av kritisk literacy	209
Avslutning	211
Referanser	212
9. Jakten på det gode eksempelet. CritLit-prosjektets erfaringer med multimodale digitale sakteksters egnethet for kritisk literacy	215
<i>Gunhild Kvåle</i>	
Innledning	215
Tekstutvalg i tidligere kritisk literacy-forskning	216
Kartlegging av CritLit-prosjektets tekstutvalg	221
Kritisk tekstarbeid med eksempeltekster fra organisasjonskommunikasjon, influenserkommunikasjon og meningsjournalistikk	223
Tre spenningslinjer i teksters egnethet	230
Avslutning: Multimodale digitale sakteksters egnethet for kritisk tekstarbeid	232
Referanser	233

10. Utprøving av kritisk tekstarbeid i klasserommet. Nærlys på noen vedvarende utfordringer.	235
<i>Ingrid Ertzeid og Anne Løvland</i>	
Innledning	235
Engestrøms aktivitetstriangel.	236
Hvordan har vi utforsket problemstillingen?	238
Analyse av materialet	238
Avsluttende refleksjon.	252
Referanser	253
Del III Ved slutføring av CritLit-prosjektet. Resultater, refleksjoner og veier videre	255
11. Det teoretiske og empiriske grunnlaget for CritLit-modellen – et stillas for kritisk tekstarbeid	257
<i>Aslaug Veum</i>	
Innledning og bakgrunn	257
Etablerte modeller for (kritisk) literacy-undervisning	259
Nordisk forskning på undervisningsmetoder for kritisk tilnærming til tekst.	263
Metodisk tilnærming og data.	264
Analyse	266
Prosessen med å utvikle et stillas for kritisk tekstarbeid	268
Utforming av en modell	272
Lærernes erfaringer med verktøy og stillaser for kritisk tekstarbeid	275
På vei mot et anvendbart stillas for tekstkritisk arbeid.	278
Referanser	280
12. Å bli tekstkritisk. En presentasjon av CritLit-modellen som stillas for kritisk tilnærming til tekst i norskfaget i skolen	283
<i>Anne Løvland, Marthe Øidvin Burgess og Gunhild Kvåle</i>	
Innledning	283
CritLit-modellens faglige grunnlag.	284
Fra faglitteratur til modell i bruk i klasserommet.	286
CritLit-modellens oppbygging	287
Avslutning.	294
Referanser	295
Appendiks: Tekststrategier til bruk i arbeid med tekstfortolkning.	296

13. Kritisk tekstkompetanse nå og i framtiden	298
<i>Aslaug Veum</i>	
Innledning	298
Hvilken type kritisk kompetanse er det behov for i norskfaget?	300
Hvordan utvide og styrke elevenes kritiske tekstkompetanse?	301
Hva CritLit-modellen kan bidra med i forhold til etablerte modeller for kritisk literacy-undervisning	306
Hvordan kan vi implementere den forskningsbaserte kunnskapen i ungdomsskole og lærerutdanning?	306
Nye typer kritisk literacy for en ny teknologisk tidsalder?	308
Referanser	309
14. Critical Literacy and Digital Futures: Looking Ahead	311
<i>Kathy A. Mills</i>	
Some experiences from the CritLit project for digital futures	312
Future directions for critical literacy in language education	314
References	323
Forfattere	327